

มะฮอกกานี
Broad-leaf mahogany

ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) : *Swietenia macrophylla* King

ชื่อสามัญ (Common name) : Broad-leaf mahogany

ชื่อเรียกอื่น (Other names) : มะฮอกกานีใบใหญ่

ชื่อวงศ์ (Family name) : MELIACEAE

ลักษณะวิสัย : ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูงประมาณ ๑๕-๒๕ ม. ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดทรงกระบอกขนาดทรงพุ่ม ๖-๑๐ ม. เปลือกต้นสีน้ำตาลเข้มหรือเทาอมดำ ผิวขรุขระแตกเป็นร่องตามแนวยาว และหลุดล่อนเป็นแผ่น

ใบ : ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงเวียนสลับ ช่อใบประกอบยาว ๒๐-๕๐ ซม. ใบย่อย ๓-๘ คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อยรูปรีแกมรูปขอบขนาน ยาว ๖-๑๕ ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบเป็นคลื่น แผ่นใบบางค่อนข้างเหนียวและเย็น สีเขียวเข้มเป็นมัน ก้านใบย่อยยาว ๐.๓-๐.๕ ซม.

ดอก : ดอกช่อกระจุกแยกแขนง ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกตั้งขึ้นยาว ๑๐ - ๑๕ ซม. ดอกบานเต็มที่ขนาด ๐.๕-๑ ซม. กลีบเลี้ยง ๕ กลีบโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย สีเขียวอ่อน กลีบดอกรูปไข่กลับ ๕ กลีบ ขนาด ๖-๗ มม. ติดอยู่กับเกสรเพศผู้โดยโคนกลีบเชื่อมติดกัน สีเหลืองอ่อนแกมเขียว กลิ่นหอมอ่อนๆ เกสรเพศผู้ ๘-๑๐ อันเชื่อมติดกัน

ผล : ผลเดี่ยวรูปไข่ กว้าง ๖-๘ ซม. ยาว ๑๐-๑๖ ซม. เปลือกหนา สีน้ำตาลอมเหลือง ผลแก่สีน้ำตาลอมเทา ผลจะแตกจากโคนเป็น ๕ พู ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก

เมล็ด : เมล็ดรูปรี เป็นแผ่นบางมีปีก ปลายปีกบาง สีน้ำตาล ยาวประมาณ ๕ ซม. สามารถปลิวไปตามลมได้ ภายใน ๑ ผลมีประมาณ ๕๐ เมล็ด

การขยายพันธุ์ : ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด เมล็ดจะงอกในฤดูฝน ชอบแดด ไม่ต้องรดน้ำบ่อย ออกดอกช่วงเดือน พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ : มีถิ่นกำเนิดทางตอนใต้ของประเทศเม็กซิโก ทวีปอเมริกาเหนือ มะฮอกกานีสามารถเติบโตได้ในอากาศร้อนชื้นและกึ่งร้อนชื้น แถบอเมริกากลาง ชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก จนถึงตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปอเมริกาใต้ พบได้ในป่าสน หุบภูเขาเขตร้อน และป่าดงดิบ

ประวัติพันธุ์ไม้ (ในประเทศไทย) : พบปลูกอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้นำเข้าจากต่างประเทศในคราวเสด็จประพาสยุโรป และนำไปปลูกครั้งแรกเมื่อ รศ.๑๒๙ ที่ถนนราชดำเนิน ถนนดำรงรักษ์ ถนนราชดำริ และถนนบริพัตร จังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์ และ สรรพคุณ : นิยมปลูกอยู่ทั่วไปริมทาง เพื่อประดับสวน และให้ร่มเงา เนื้อไม้มีมูลค่าสูงใช้ทำเครื่องเรือน กรอบประตู หน้าต่าง เครื่องดนตรี และเครื่องใช้อื่นๆ และมีสรรพคุณเป็นยาพื้นบ้าน ดังนี้

- เปลือก รสฝาดขม ต้มเป็นยาเจริญอาหาร ต้มเป็นยาแก้ไข้ มีแทนนินใช้เป็นยาสมานแผล
- สกัดน้ำมันใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง
- เนื้อไม้ฝัก เป็นยาระบาย

เมล็ด รสขม ใช้เป็นยาแก้ไข้ตัวร้อน ใช้จับสั้น

แหล่งอ้างอิง (Reference) :

เต็ม สมิตินันท์. (๒๕๕๗). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ฐานข้อมูลพรรณไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ : สืบค้น ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก

http://www.qsbg.org/database/botanic_book%๒๐full%๒๐option/search_page.asp

ฐานข้อมูลพรรณไม้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ : สืบค้น ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕, จาก

<https://www.royalparkrajapruek.org/Plants>

คณะผู้จัดทำ

โครงการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
สำหรับโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา